

Važnost uspavanke u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi

Zulijani, Stella

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:189:192659>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Teacher Education - FTERI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Stella Zulijani

Važnost uspavanke u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi

ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI

Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Važnost uspavanke u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Glazbena metodika u integriranom kurikulumu II

Mentorica: Sanja Minić, prof., v. predavač

Studentica: Stella Zulijani

Matični broj: 0299013982

U Rijeci, studeni, 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da sam završni rad izradila samostalno, uz preporuke i savjetovanje s mentorom. U izradi rada pridržavala sam se Uputa za izradu završnog rada i poštivala odredbe Etičkog kodeksa za studente/studentice Sveučilišta u Rijeci o akademskom poštenju.

Potpis studentice:

SAŽETAK

Uspavanke pružaju predškolskoj djeci prilike za razvoj ključnih razvojnih vještina i često mogu potaknuti sate kreativne i otvorene igre. Oni su snažan izvor učenja u ranom opismenjavanju i omogućuju djeci da se zainteresiraju za glazbu i obrasce jezika. Predmet istraživanja u ovom završnom radu je analiza važnosti uspavanke u odgojno – obrazovnom radu s djecom predškolske dobi. Glazbene aktivnosti u dječjem vrtiću imaju važnu ulogu, tim više što bavljenje takvim aktivnostima doprinosi razvoju glazbenih sposobnosti te intelektualnom, socijalnom, emocionalnom i tjelesnom razvoju djeteta. Glazbi pripada značajno mjesto u životu svakog djeteta. Bavljenje glazbenim aktivnostima uvelike pridonosi cjelovitom razvoju djeteta, a doživljavanje kvalitetnih glazbenih iskustava pozitivno utječe na kvalitetu njegova sveukupnoga života. Pjevanje uspavanki djeci u odgojno-obrazovnom radu može pomoći u razvoju njihovih jezičnih i komunikacijskih vještina od najranije dobi. Primjerena glazba može promijeniti raspoloženje okruženja za učenje. Glazba može pozvati djecu da budu aktivna i šašava — ili da uspore i opuste se. Pjesme također mogu biti učinkovite u fokusiranju dječje pažnje tijekom prijelaza ili pri uvođenju novih ideja.

Ključne riječi: glazbene aktivnosti, vrtić, glazba, aktivnost.

SUMMARY

Lullabies provide opportunities for preschoolers to develop key developmental skills and can often encourage hours of creative and open-ended play. They are a powerful source of learning in early literacy and allow children to become interested in the rhythms and patterns of language. The subject of research in this final paper is the analysis of the importance of lullabies in educational work with preschool children. Musical activities in kindergarten play an important role, especially since engaging in such activities contributes to the development of musical abilities and the intellectual, social, emotional and physical development of the child. Music has an important place in every child's life. Engaging in musical activities significantly contributes to the overall development of a child, and experiencing high-quality musical experiences has a positive effect on the quality of his overall life. Singing lullabies to children in educational work can help develop their language and communication skills from an early age. The right music can change the mood of a learning environment. Music can invite children to be active and silly — or to slow down and relax. Songs can also be effective in focusing children's attention during transitions or when introducing new ideas.

Keywords: musical activities, kindergarten, music, activity.

SADRŽAJ:

SAŽETAK.....	I
SUMMARY	II
1. UVOD.....	9
2. POJMOVNO ODREĐENJE I ZNAČAJKE ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI.....	3
2.1. Definiranje djece predškolske dobi	3
2.2. Značajke odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolske dobi	4
3. STRUKTURA GLAZBENOG ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI	7
3.1. Glazba u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi	7
3.2. Kompetencije odgojitelja.....	8
4. USPAVANKE U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI	11
4.1. Pojmovno određenje uspavanki	11
4.2. Razvoj uspavanki	12
4.3. Vrste uspavanki	15
5. VAŽNOST PRIMJENE USPAVANKE KOD DJECE PREDŠKOLSKE DOBI	17
5.1. Učinci primjene uspavanki	18
5.2. Važnost i budući razvoj primjene uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi	19
5.3. Analiza provedenih istraživanja o primjeni uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi.....	21

5.4. Primjena uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi.....	24
6. ZAKLJUČAK	26
POPIS LITERATURE	28
POPIS SLIKA	30
PRILOZI	31

1. UVOD

Majčin glas povezuje se s djetetom od rođenja. Majka ponekad govori besmislice, ali pune ljubavi čak i prije nego što joj beba uspije uzvratiti osmijeh, a s vremenom majčin glas razvija duboko značenje u djetetovu životu. Majčin glas donosi utjehu, te njeguje i usmjerava društvenu funkciju tijekom razvoja njezina djeteta. Prve uspavanke upravo majke pjevaju svojoj djeci.

Uspavanke pružaju predškolskoj djeci prilike za razvoj ključnih razvojnih vještina i često mogu potaknuti sate kreativne i otvorene igre. Oni su snažan izvor učenja u ranom opismenjavanju i omogućuju djeci da se zainteresiraju za ritam i obrasce jezika.

U procesu pisanja ovog rada koristila se odgovarajuća literatura iz stručnih i znanstvenih članaka, a koja se odnosila na područje teme ovog završnog rada.

Nadalje, korišteni su i odgovarajući internetski izvori odnosno članci koji su bili dostupni na internetu za ovu tematiku kao i internetske stranice.

Završni rad s naslovom „Važnost uspavanke u odgojno – obrazovnom radu s djecom predškolske dobi“ sastoji se od šest međusobno povezanih dijelova.

U prvom dijelu, „*Uvodu*“, definirao se predmet i problem završnog rada, određeni su ciljevi i svrha te su istaknute korištene metode prilikom pisanja kao i struktura cjelokupnog rada.

U drugom dijelu pod naslovom „*Pojmovno određenje i značajke odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolske dobi*“ analiziraju se djeca predškolske dobi te značajke odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolske dobi.

Treći dio rada pod naslovom „*Struktura glazbenog odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolske dobi*“ analizira se glazba u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi te kompetencije odgojitelja.

U četvrtom dijelu pod naslovom „*Uspavanke u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi*“ analizira se pojmovno određenje uspavanki te vrste uspavanki.

Peti dio rada pod naslovom „*Važnost primjene uspavanke kod djece predškolske dobi*“ analizira učinke primjene uspavanki, važnost i budući razvoj primjene uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi, analiza provedenih istraživanja o primjeni uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi te primjena uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi.

U *zaključku*, koji predstavlja završni dio rada, autorica iznosi sintezu cjelokupnog završnog rada i ključnih spoznaja.

2. POJMOVNO ODREĐENJE I ZNAČAJKE ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI

Glavna zadaća odgoja i obrazovanja je usmjeravanje djece na prave vrijednosti života, da poštuju druge, tj. promiču jednakost među svim ljudima, da poštuju roditelje, prijatelje, učitelje te da svoje intelektualne sposobnosti nadopunjuju cijeloga života. Već u predškolskoj dobi djeca usvajaju vrijednosti, ključne kompetencije iz područja ljudskih prava te vještine stvaranja kulture u kojoj se ljudska prava razumiju, poštuju i primjenjuju (Diković, 2009).

U nastavku će biti pojašnjen pojam djece predškolske dobi te značajke odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolske dobi.

2.1. Definiranje djece predškolske dobi

Kako bi se mogao pojasniti odgojno-obrazovni rad s djecom predškolske dobi bitno je definirati pojam djece predškolske dobi. Osnovna karakteristika perioda predškolske dobi je motorička spretnost djeteta, radoznalo istražuje nove mogućnosti i naglo stječe nova iskustva. Jedna od najdražih zabava mu je bacanje predmeta. Do kraja druge godine njegove motoričke vještine vidljivo će se usavršiti i od tek prohodalog jednogodišnjaka, postati će dijete koje trči i skače. Dijete postaje vrlo aktivno i ukupno ponašanje oko 18. mjeseca gubi svoju dotadašnju harmoniju. Pojavljuje se prvi negativizam; glavna djetetova riječ je „NE“. Stalno mora biti pod nadzorom jer verbalne zabrane u tom periodu nisu dovoljne. Raspoloženja su mu burna, kratkotrajna i promjenjiva. Skretanje pažnje je najbolji način usmjeravanja djetetova ponašanja (Dječji vrtić Vrtuljak, 2023.).

Nadalje, govor kao sredstvo komunikacije s okolinom bitno će uznapredovati. Raste interes za vršnjake. Pojavljuju se i prvi oblici pro socijalnog ponašanja, pa npr. tješi drugo dijete koje plače. U igri imitira radnje odraslih (češlja, briše) i pri tome koristi zamjene kao konkretne predmete. S krajem druge godine završava senzo - motorno razdoblje i započinje razvoj simboličke funkcije (Dječji vrtić Vrtuljak, 2023.). Strah od odvajanja od roditelja (separacijski strah) koji se pojavio u prvoj godini, pojačava se u prvoj polovini druge godine.

Socio-emocionalni razvoj: razvija se prepoznavanje i izražavanje emocija, pokazuje ponos i zadovoljstvo, ljutnju usmjerenu na ljude i predmete. Ljubomora se javlja oko 18. mjeseca.

Prema poznatoj osobi vrlo aktivno pokazuje ljubav trčanjem ususret, osmijesima, zagrljajima. Privrženost djeteta za jednu ili više osoba i dalje je vrlo jaka (Dječji vrtić Vrtuljak, 2023.).

Osim toga prisutan je osjećaj straha, nelagode, napuštenosti osobito u prvim danima boravka u jaslicama (bježi, plače, skriva se iza roditelja). Pojavljuje se kontrola fizioloških potreba te je dijete samo sposobno kontrolirati nuždu. Zamjetan je interes za vršnjake te su učestaliji sukobi s drugom djecom.

Prirodni oblici kretanja djece se najlakše i najbrže usvajaju. Savladavanje tih osnovnih gibanja djece omogućuje im komunikaciju s okolinom i stimulativno utječu na sve organe i organske sustave. Povoljno utječe na rast i razvoj djeteta. Do četvrte godine života dijete bi trebalo dobro savladati osnovne prirodne oblike kretanja.

2.2. Značajke odgojno-obrazovnog rada s djecom predškolske dobi

Obrazovanje i skrb u ranom djetinjstvu odnosi se na bilo koji regulirani aranžman koji osigurava obrazovanje i skrb za djecu od rođenja do dobi za polazak u osnovnu školu.

Nadaljeu visokokvalitetnim predškolskim ustanovama učitelji se usredotočuju na sva područja učenja. Obraćaju pozornost na ono što djecu zanima te planiraju teme ili projekte koji pomažu djeci da prošire svoja znanja i vještine u različitim područjima. Djeca stječu dublje razumijevanje predmeta kada mogu povezati nekoliko područja sadržaja. Na primjer, dok dijete radi s prijateljem na izradi hranilice za ptice, ono koristi i matematiku i znanost kako bi izmjerilo i kombiniralo materijale i učinilo hranilicu stabilnom, jezikom kako bi opisalo svoje ideje i odlučilo kako riješiti problem te čitanje (s pomoć odraslih) kako bi saznalo kakvo sjeme vole različite ptice. Ova vrsta dubljeg, međusobno povezanog učenja pomaže pripremi djece za školu (NAEYC, 2023.).

Dijete se nastavlja razvijati na mnoge načine - fizički, socijalno, emocionalno, u jeziku i pismenosti te u misaonim (kognitivnim) vještinama. Odgojitelji ga podržavaju u svim tim područjima. Fizički razvoj je način na koji dijete pomiče ruke i noge (velika motorika) i prste i ruke (sitna motorika). Odgojitelji pomažu djeci da nauče te vještine nudeći različite tjelesne aktivnosti i opremu. Djeca trče, skaču, penju se, bacaju i hvataju. Koristeći svoje ruke, oni istražuju materijale kao što su boje, tijesto za igru, slagalice, pijesak i stvari kojima mogu

pisati. Koristeći svoje tijelo aktivno i unutra i vani, djeca grade zdrave kosti i mišiće (NAEYC, 2023.).

Društveni razvoj pomaže djetetu da se slaže s drugima. Odgojitelji rade s djecom na poštivanju drugih i zajedničkom radu. Zajedničkom igrom i učenjem djeca grade svoje socijalne vještine, jezične vještine i samokontrolu. Uz podršku učitelja, djeca uče rješavati sukobe koji se mogu pojaviti tijekom igre. Emocionalni razvoj omogućuje djetetu da razumije svoje osjećaje i osjećaje drugih. Odgojitelji pomažu djeci prepoznati i upravljati vlastitim osjećajima i ponašanjem. Također uče djecu da pokažu brigu za druge. Kako bi izgradili djetetovo samopoštovanje, odgojitelji ga potiču da isprobava nove stvari i nastavi raditi na teškim zadacima.

Razvoj jezika i pismenosti pomaže djetetu da razumije i komunicira kroz slušanje, govor, čitanje i pisanje. Sve su te vještine povezane. Odgojitelji pomažu djetetu da iskoristi svoje rastuće komunikacijske vještine za učenje novih pojmova.

Razmišljanje ili kognitivne vještine razvijaju se kako djeca uče razmišljati složenije, donositi odluke i rješavati probleme. Dok mala djeca istražuju, postavljaju pitanja i stvaraju, poboljšavaju svoje vještine razmišljanja. Razmišljanje i korištenje informacija omogućuje djetetu razumijevanje svijeta oko sebe. Način na koji djeca pristupaju učenju također je važan dio njihovih vještina razmišljanja. Na primjer, sposobnost usredotočivanja ili rješavanja frustracija pomaže mu da lakše uči (NAEYC, 2023.).

Odgojitelji pomažu djeci predškolske dobi da razviju svoje vještine razmišljanja tako što će (NAEYC, 2023.):

- pružiti zanimljive materijale za korištenje i dovoljno vremena za njihovo istraživanje,
- nuđenje prijedloga koji potiču složeniju igru i razmišljanje,
- postavljanje pitanja koja potiču razmišljanje djeteta.

Slijedom navedenog većina predškolske djece će shvatiti čemu služi čitanje i što su rimovani zvukovi. Slušaju priče i razgovaraju o njima. Mnoga predškolska djeca mogu pročitati vlastita imena i neke jednostavne riječi. Djeca istražuju matematičke pojmove koje će koristiti kasnije u školi.

Na primjer, dijete razvrstava materijale u prostoru za izradu na stvari s kojima može graditi i stvari s kojima može ukrašavati (razvrstavanje). Istražuje oblike i teksture tijekom izrade umjetnosti (uspoređivanje, razumijevanje atributa). On plješće uz pjesmu (broji).

Većina djece predškolske dobi postavlja mnogo pitanja o svijetu. Učitelji potiču djecu da budu znatiželjna, otkrivaju i razmišljaju znanstveno. Djeca promatraju, postavljaju pitanja i predviđaju što bi se moglo dogoditi. Zatim eksperimentiraju i objašnjavaju što su otkrili (NAEYC, 2023.). Dok se djeca uče slagati, sklapati prijateljstva i pomagati u donošenju odluka, ona razvijaju spoznaju društvenih normama. U predškolskoj dobi dijete također uči o sebi i kako se uklapa u svoju obitelj, razred i zajednicu.

Djeca izražavaju svoje osjećaje i ideje na jedinstven način. To može biti kroz slikanje, ples i pretvaranje. Ali kreativnost podupire svako područje učenja i može se izraziti na mnoge načine. Odgojitelji osmišljavaju okruženje koje podržava kreativne sposobnosti predškolskog djeteta i pružaju razne otvorene materijale (tijesto za igru, školjke, kedu) kako bi izazvali sposobnost stvaranja kod djeteta.

3. STRUKTURA GLAZBENOG ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI

Glazbene aktivnosti u dječjem vrtiću imaju važnu ulogu, tim više što bavljenje takvim aktivnostima doprinosi razvoju glazbenih sposobnosti te intelektualnom, socijalnom, emocionalnom i tjelesnom razvoju djeteta (Dobrota, 2019: 59).

U nastavku će biti pojašnjena glazba u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi te kompetencije odgojitelja.

3.1. Glazba u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi

Nadalje, glazbi pripada značajno mjesto u životu svakog djeteta. Bavljenje glazbenim aktivnostima značajno pridonosi cjelovitom razvoju djeteta (Barrett, 2009:115), a doživljavanje kvalitetnih glazbenih iskustava pozitivno utječe na kvalitetu njegova sveukupnoga života. Svi susreti djeteta s glazbom ostvaruju se putem igre. Dijete rane i predškolske dobi pjeva pjesme, izvodi glazbene igre i brojalice, sluša glazbu te svira na različitim ritamskim i melodijskim udaraljka.

Odgojitelji predškolske djece potiču ili zaustavljaju dječji razvoj primjenom odgovarajućih ili neodgovarajućih pristupa podučavanju. Međutim, njihova samoprocjena praktičnih kompetencija i izražena želja za poboljšanjem kompetencija ukazuju na potrebu daljnjeg usavršavanja i razvoja glazbenih kompetencija.

Đurđanović i Stošić (2017.) istražile su kakav je interes odgojitelja predškolske djece prema profesionalnom usavršavanju u području glazbe te može li im dodatna glazbena poduka donijeti više zadovoljstva u pripremanju i implementiranju glazbenih aktivnosti u vrtiću. Rezultati ukazuju na to da su odgojitelji predškolske djece zainteresirani za usavršavanje i razvijanje svojih glazbenih sposobnosti i vještina, i to u prvom redu tijekom različitih seminara i drugih oblika cjeloživotnog učenja.

Odgojitelji predškolske djece najčešće realiziraju one glazbene aktivnosti prema kojima pokazuju najveći afinitet i za koje se procjenjuju kompetentnijima. I, konačno, većina odgojitelja predškolske djece zadovoljna je opremljenošću vrtića instrumentima za djecu te računalima i projektorima, ali ne i instrumentima za odgojitelje.

Slijedom navedenog ono što glazbenim pedagozima i odgojiteljima predškolske djece ide u prilog jest činjenica da su djeca ove dobi otvorena i tolerantna prema različitim vrstama glazbe. Pri odabiru glazbe za rad s djecom potrebno je voditi računa o tome da se radi o reprezentativnoj, kvalitetnoj i djeci primjerenoj glazbi (Dobrota, 2019: 69).

3.2. Kompetencije odgojitelja

Odgojitelj je, prema Državnom pedagoškom standardu Republike Hrvatske (2008.) stručno osposobljena osoba koja provodi odgojno-obrazovni program rada s djecom predškolske dobi i stručno promišlja o odgojno-obrazovnom procesu u svojoj skupini. Odgojiteljeva je zadaća surađivati s ostalim sudionicima ustanove kako bi se mogle provoditi radnje pravodobnog planiranja, programiranja i vrednovanja odgojno-obrazovnog rada u dogovorenim razdobljima.

Odgojitelj je stručno osposobljena osoba koja neposredno sudjeluje u realizaciji odgojno-obrazovnog procesa. Zajedno s drugim stručnim djelatnicima ustanove, stručno promišlja odgojno-obrazovni proces, tj. planira, programira i vrednuje odgojno-obrazovni rad u dogovorenim razdobljima, prikuplja, izrađuje i održava sredstva za rad s djecom te vodi brigu o estetskom i funkcionalnom uređenju prostora za realizaciju različitih odgojno-obrazovnih aktivnosti (Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, 2012:69).

Odgojitelj prati i stvara uvjete za zadovoljenje svakodnevnih potreba djece te potiče razvoj, odgoj i učenje svakoga djeteta u skladu s njegovim sposobnostima. Također prikuplja i vodi dokumentaciju o djeci i cijelome odgojno-obrazovnom procesu, nastojeći ga sustavno unapređivati. U tom smislu, kontinuirano surađuje s roditeljima, stručnim timom i drugim stručnjacima u ustanovi za rani odgoj i izvan nje (Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, 2012:69).

Odgojitelji moraju uspostaviti komunikaciju s pripadnicima stručnog tima koja mora biti pozitivna i ta se komunikacija mora odvijati uz pružanje poštovanja kako bi se ostvarila efektivna i profesionalna suradnja u predškolskoj instituciji. Uspostavljanje kvalitetne komunikacije i suradnje odgojitelja i stručnog tima podrazumijeva postojanje refleksivnog slušanja, aktivnog slušanja, parafraziranja, empatije te otvorenih pitanja.

Povećanje razumijevanja raznolikosti procesa učenja i razvoja predškolske djece rezultiralo je postojanjem velikog broja profesionalaca koji su usmjereni na zadovoljavanje potreba djece ranog rasta i razvoja. Uspješno partnerstvo odgojitelja i stručnog tima doprinosi razvijanju vještina te oblikovanju holističkog pristupa u procesu podupiranja rasta i razvoja predškolske djece i procesa učenja (Slunjski, 2012: 33).

Refleksivno slušanje se odnosi na razumijevanje informacija dobivenih od strane sugovornika, na taj način primatelj informacija utvrđuje točnost dobivenih informacija te ima uvid u emocionalno stanje sugovornika. Aktivno slušanje pak podrazumijeva dobivanje informacija od sugovornika verbalnim i neverbalnim putem.

Odgajatelj u vrtiću odgovoran je za nadzor djece i usmjeravanje njihovog razvoja kako bi imali temelje za kasniji uspjeh u školi. (Indeed, 2023.). Odgajatelji u vrtićima rade u javnim i privatnim vrtićima kako bi podučavali i motivirali djecu od četiri do šest godina. Oni stvaraju lekcije o nizu predmeta, uključujući osnovnu uvodnu matematiku, rukopis, pravopis, čitanje, crtanje i osobnu higijenu.

Odgajateljice u vrtiću uče djecu kako izraziti svoje potrebe, surađivati s drugima i pokazati svoje emocije. Oni također pružaju sigurno okruženje da vježbaju svoje fine motoričke vještine kroz (Indeed, 2023.):

- rezanje papira,
- gradnju struktura,
- brojanje,
- dovršavanje umjetničkih projekata.

Oni ocjenjuju projekte i stvaraju planove kako bi osigurali njihov daljnji akademski razvoj i razvoj ponašanja. Kvaliteta odgojitelja u obrazovanju u ranom djetinjstvu jača društvene vještine, stilove učenja i ponašanja djece. Oni također nadahnjuju, potiču i promiču dječje učenje dok istovremeno njeguju dječji osjećaj pripadnosti i postajanja. Možda se čini očiglednim, ali partnerstvom s obiteljima, odgajatelji ranog djetinjstva pomažu djeci da razviju vještine koje su im potrebne za snalaženje u svijetu, uključujući samosvijest, samopomoć i komunikaciju.

Slijedom navedenog odgojitelji nadahnjuju, potiču i promiču dječje obrazovanje, skrb i prava. Oni također imaju ogromnu odgovornost da osiguraju da se djeca osjećaju sigurno i zaštićeno unutar svog okruženja, istovremeno stvarajući prostor za djecu da budu i daju smisao svijetu (Indeed, 2023.).

Odgajatelji u ranom djetinjstvu jedni su od najvažnijih ljudi u životu djeteta. Oni su odgovorni za pomoć u izgradnji značajnih temelja za daljnje obrazovanje djeteta tijekom jednog od najvažnijih razdoblja u životu.

Budući da većina djece razvije potrebne vještine potrebne za pravilan razvoj svog mozga do dobi od pet godina, ne čudi zašto su odgojitelji toliko važni. Odgovornost je odgojitelja djeteta pomoći mu u razvoju vještina kao što su socijalizacija, komunikacija, kritičko mišljenje, samokontrola, samopouzdanje i mnoge druge vještine potrebne za uspjeh u školi i životu.

Da bi odgojitelj bio uspješan, mora posjedovati mnoge kvalitete. Odgojitelji male djece moraju biti strpljivi i ljubazni. Oni razumiju da djeca još uvijek uče, treba ih učiti mnogim stvarima i nije uvijek lako izvršiti određene zadatke. Predškolci su jedinstveni. Odgajatelji kombiniraju dokazane pristupe s vlastitim talentima kako bi pomogli djeci, od kojih mnoga imaju različite osobnosti i interese, da napreduju svaki dan. Kako bi program bio učinkovit, odgojitelji drže sve označeno, čisto i organizirano. Kada više djece dovršava aktivnost u isto vrijeme, stvari mogu postati malo zbrkane. Ovo je ključni razlog zašto odgojitelji osiguravaju da su materijali za aktivnosti, dječje stvari i druge igračke i mediji organizirani i lako dostupni.

4. USPAVANKE U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU S DJECOM PREDŠKOLSKE DOBI

Pjevanje uspavanki djeci u odgojno-obrazovnom radu može pomoći u razvoju njihovih jezičnih i komunikacijskih vještina od najranije dobi. Postoji toliko mnogo različitih načina na koje odrasli ovu vrstu učenja mogu učiniti zabavnom, bilo da se radi o rekvizitima, glazbi ili glazbenim instrumentima.

Stvaranje zabavnog iskustva za djecu pomoći će im da ih zaokupe i veća je vjerojatnost da će sjediti i sudjelovati u pjesmi. Važno je zapamtiti da će mlađa djeca sjediti samo kratko vrijeme pa ne treba očekivati da će sjediti pola sata uz pjesmu (EarlyYears, 2023.). Pjevanje uspavanki također može pomoći u razvoju dječjih društvenih vještina jer je to izvrsna prilika za djecu da upoznaju svoje vršnjake.

Kako se djeca razvijaju različitom brzinom, korištenje dječjih pjesmica podržat će komunikaciju i jezični razvoj djece u kojoj god fazi da se nalaze, na primjer, starija djeca možda počinju učiti rimovati, dok su mlađa djeca još uvijek u fazi učenja novih riječi.

U nastavku će bit pojašnjeno pojmovno određenje uspavanki te vrste uspavanki.

4.1. Pojmovno određenje uspavanki

Upoznavanje djece s raznim uspavankama može im pomoći u razumijevanju i učenju o različitim zvukovima. Ovo je važan dio razvoja tih ranih vještina pismenosti. Slušanje različitih zvukova iz okoline kao i dječjih pjesmica pruža djeci temelje koji im pomažu upoznavanju materinjeg jezika i razvoj govora.

Slijedom navedenog uspavanka je umirujuća pjesma koja se pjeva za uspavljivanje djece. Uspavanke se često koriste navečer, neposredno prije spavanja. Najčešća vrsta uspavanke je ona koja ima polagani i nježni ritam (Poemanalysis, 2023.). Uspavanke se mogu pronaći u mnogim različitim kulturama diljem svijeta. Često se koriste za podučavanje djece kulturnim vrijednostima, vjеровanjima i tradicijama.

Nadalje, glazba se od davnina koristila kao sredstvo za smirivanje beba. Vjeruje se da su uspavanke prvi pjevali majke i očevi kako bi umirili svoju djecu. Riječ "uspavanka" izvedena je iz latinske riječi "*lullare*", što znači "uspavati" (Poemanalysis, 2023.). U kasnim 1800-ima, uspavanke su se također koristile u bolnicama kako bi pomogle umirivanju djece koja su bila podvrgnuta medicinskim zahvatima. Ove pjesme često uključuju teme prirode, ljubavi i zaštite i često su napisane u stilu pjevanja.

Prema stručnjacima, uspavanke su važan dio djetetova razvoja, pomažu mu da se opusti i razvije kognitivne vještine. Oni također mogu djelovati kao oblik povezivanja između roditelja i djeteta.

4.2. Razvoj uspavanki

Uspavanke su starije od zapisane povijesti, ali čak i unutar zabilježene povijesti evidentne su iz nekih od najranijih razdoblja. Od najranijih uspavanki zabilježenih u Mezopotamiji i Egiptu, pjesme su bile zastrašujuće i često pune zastrašujućih demona ili bogova koji su mogli pojesti ili prestrašiti bilo koga, uključujući i bebe.

Takve su se teme nastavile i mnoge rane uspavanke vjerojatno su bile molitve ili oblici čarobnih izreka koje su trebale pomoći u tjeranju zlih duhova od beba, za koje se smatralo da su aktivni noću. Čak i novije uspavanke, poput popularne Rock a ByeBaby, pune su užasa i potencijalnih zamki za bebu. Tek u novijim razdobljima pojavljuju se optimističnije uspavanke; međutim, neki znanstvenici pitaju se jesu li takve uspavanke jednako učinkovite i mogu li potencijalno melankolični tonovi i zvukovi biti korisniji u smirivanju uma i srca beba dok tonu u san.

Uspavati bebu koja plače teško je, što vjerojatno zna svaki roditelj. Ovo je stari problem koji je vidljiv iz duge povijesti roditelja koji su pokušavali uspavati svoju djecu koristeći pjesmu ili glazbu kao pomoć. Povijest ovoga počinje ubrzo nakon što je započela zabilježena povijest i jasno je da se problem uspavlivanja djece događao u mnogim kulturama tijekom vremena.

Uspavanke, nedvojbeno, postoje još od prapovijesnih razdoblja. Neki znanstvenici sugeriraju da su se uspavanke razvile jer su ljudi morali obavljati više zadataka i pokušavati uspavati svoje bebe dok su se istovremeno kretali krajolikom i trebale su im ruke slobodne za druge aktivnosti. Bez obzira na razlog, zna se da je uspavlivanje beba stari problem. Najranije

zabilježene uspavanke potječu iz Babilonije, u današnjem južnom Iraku, gdje uspavanke nisu samo pjesme koje pomažu bebama da spavaju, već imaju karakteristike koje bi se mogle smatrati pomalo prijetećima. Postoji niz babilonskih uspavanki - jedan od radova spominje da je beba plakala i da se budi i uznemirava kućnog boga koji se naljuti na bebu pa bi beba trebala ponovno zaspati (Daily History, 2023.).

Nadalje, na slici 1. je prikazan primjer uspavanke.

Slika 1. Primjer uspavanke

Izvor: Daily history - https://dailyhistory.org/How_Did_Lullabies_Develop?utm_content=cmp-true (pristupljeno 02.05.2023.)

Druge uspavanke iz Babilonije bile su još mračnije, s prijetnjama da će dijete biti pojedeno. Iako ovo može zvučati grubo, treba imati na umu naravno da mnoge uspavanke imaju tamne prizvuke poput smrti ili boli koja se uzrokuje djetetu. Uspavanke, sa svojim melankoličnim ritmom, često imaju mračne prizvuke u mnogim kulturama i to je ostalo relativno dosljedno od njihovog nastanka.

Uspavanke su također korištene kao osnova za stvaranje magičnih čarolija koje su Babilonci koristili za pomoć u obrani zla. Stoga je možda izgovaranje loših ili štetnih stvari imalo za cilj učiniti suprotno, a to je zaštititi bebu od zlih duhova. Čak i u nekim današnjim modernim kulturama, kletve koje štite zle duhove često se izgovaraju koristeći mračne ili prijeteće teme.

Mnoge moderne uspavanke, naravno, temelje se na svojim drevnim ili starijim pandanima, s temama često usmjerenim na strah, mračna stvorenja koja vrebaju ili čak smrt. Međutim, studije također pokazuju da uspavanke u prošlosti i modernom razdoblju imaju taktove koji pomažu bebama da smire srce i da pjesma tihog tona s pjevušenjem često ima učinak opuštanja mišića i snižavanja krvnog tlaka.

Uspavanke koje su nedavno nastale često nemaju istu melankoličnu ili depresivnu prirodu kao ranija djela, iako ponekad imaju, dok ova djela prate moderan ritam i melodije. Djela kao što je Azure Ray imaju stihove o nemogućnosti spavanja, ali čini se da je melodija veselija. Čak su i stare uspavanke poput Rock a ByeBaby ili HushLittleBaby prilagođene često manje melankoličnim ritmovima (Daily History, 2023.).U prilogu rada nalaze se notni zapisi ove dvije uspavanke.

Neke su od najpoznatijih uspavanki u Hrvatskoj su sljedeće (Elvis Stanić, 2023.):

- Spavaj, spavaj zlato moje,
- Nini, nani zlato moje,
- Zibu, zibalka,
- Bebo, laku noć,
- Nanaj, nanaj, lipi sin,
- Dremlje mi se,
- Sanak ide uz ulicu,
- Nani, nani, moje janje malo,
- Oj javore,
- Ljuljaj mi sine.

Mnogi roditelji danas koriste optimističnije moderne pjesme i modificiraju ih ili jednostavno puštaju na nižoj razini kako bi svoje bebe uspavale.

Međutim, neki terapeuti spavanja i liječnici ne misle da bi sva ova djela mogla biti prikladna. Nedavna istraživanja sugeriraju da melankolični ritam i ritam pomažu pri spavanju. Onda bi moglo biti nešto u tim starim uspavankama, čak i ako su im stihovi zastrašujući ili depresivni, u tome što općenito stvaraju zvukove koji pomažu bebama da se lakše uspavaju i također pomažu opuštanju beba kako bi njihov san bio učinkovitiji i korisniji.

4.3. Vrste uspavanki

Glazba je čvrsto ugrađena u ljudski mozak u ranoj dobi. Sposobnost obrade glazbe pojavljuje se u specijaliziranim područjima mozga tijekom prvih nekoliko mjeseci nakon rođenja. Društveno povezuje, komunicira, koordinira i potiče neurološke i fizičke pokrete, stimulira osjetila zadovoljstva i hormone, mijenja percepciju i oblikuje osobne identitete. Dojenčad ima sposobnost manipulirati predmetom kao odgovor na slušanje određenih pjesama. Također mogu razlikovati zvukove kao i prepoznati različite melodije, zbog čega može biti korisno pjevanje uspavanke djetetu.

Neki stručnjaci predlažu roditeljima ponavljanje pjesme dok je njihova beba još u maternici kako bi dijete upozнали s melodijom prije rođenja. To može pomoći novorođenčetu da se opusti i lakše zaspi. Koncept uspavanki često je usmjeren prema roditeljima s novorođenčadi. Međutim, oni također mogu biti korisni za odrasle. Četrdeset i jedan milijun pojedinaca u SAD-u izjavljuje da spavaju manje od 6 sati - čak i kada je preporučena količina sna za odrasle 7 do 9 sati. Slušanje umirujuće pjesme kao što je uspavanka može pomoći (Poemanalysis, 2023.).

Tri prednosti pjevanja uspavanke bebi(Poemanalysis, 2023.):

- znanstveno je dokazano da uspavanke uspavljaju bebe,
- potiču jezični i kognitivni razvoj,
- mogu ojačati emocionalnu vezu između roditelja i djeteta.

Uspavanke mogu imati različite oblike, od dječjih pjesmica do narodnih napjeva. Neke od najpopularnijih uspavanki uključuju (Poemanalysis, 2023.):

- 'Rock-a-ByeBaby',
- 'HushLittleBaby',
- 'Twinkle, Twinkle, Little Star.'

Druge, poput 'All thePrettyLittleHorses', tradicionalnije su i mogu se razlikovati ovisno o na regiju (Poemanalysis, 2023.).Postoje mnoge vrste uspavanki koje ljudi pišu i pjevaju iz različitih razloga.

Neke uspavanke imaju tekst, dok druge nemaju. Neki ljudi pjevaju uspavanke jer je to dio njihove kulture, dok ih drugi mogu pjevati jer vjeruju da će to pomoći djetetu da bolje spava. Mnoge se prenose generacijama i postaju dijelom povijesti određene obitelji, dok su druge nadaleko poznate i opjevane diljem svijeta (Poemanalysis, 2023.). Uspavanke često pjevaju majke, očevi ili drugi skrbnici kako bi umirili dijete prije spavanja.

Može se zaključiti kako je mnogo različitih razloga zašto bi roditelj svom djetetu mogao pjevati uspavanku. Često je to uspavljivanje djeteta, ali znanstvenici su primijetili da uspavanke često pomažu u poboljšanju komunikacijskih vještina, emocionalne inteligencije i raspona pažnje djeteta.

5. VAŽNOST PRIMJENE USPAVANKE KOD DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Pjevanje uspavanki jedan je od najjednostavnijih i najučinkovitijih načina za stvaranje ugodnog okruženja za bebe. Zapravo, istraživanje je pokazalo da pjevanje uspavanki dojenčadi može imati pozitivne i dugotrajne koristi i za bebu i za majku (Bell, 2023.).

Jedna od najznačajnijih prednosti pjevanja za bebe je poboljšanje razine zasićenosti kisikom. Utvrđeno je da prijevremeno rođene bebe koje slušaju svoju majku kako pjeva uspavanke imaju bolju razinu kisika, a pjevanje im također može povećati volumen hranjenja, što je važno za funkcioniranje njihova tijela.

Pjevanje također smanjuje emocionalno uzbuđenje i plač kod beba, što potiče mirniji san. Pjevanje uspavanki igra važnu ulogu u promicanju smislene interakcije majke i djeteta. Na primjer, opuštena majka koja pjeva uspavanku stvara mirno i sigurno okruženje za svoje dijete, što potiče privrženost i zbližavanje. Također, utvrđeno je da pjevanje olakšava reakciju opuštanja i kod bebe i kod majke, što dodatno jača ovu emocionalnu vezu.

Uspavanke su posebna vrsta glazbe osmišljene za uspavlivanje djeteta, često koristeći ponavljaju formulu. Prednosti pjevanja bebi počinju u trudnoći. Istraživanja sugeriraju da se majke koje pjevaju svojim bebama dok su trudne osjećaju veću privrženost svojim bebama kad se rode. Pjevanje također smanjuje majčin stres i tjeskobu, što rezultira mirnim prenatalnim okruženjem za bebu (Bell, 2023.).

Uspavanke također djeluju jer pomažu uspostaviti rutinu odlaska na spavanje. Stručnjaci za spavanje neprestano podsjećaju iscrpljene roditelje da uspostave rutinu. Prolazak kroz iste pokrete svake večeri pomaže djetetu da se prilagodi s dana na večer. Ovi mali događaji – bilo topla kupka s mirisom lavande ili ugodno vrijeme za priču uz kamin – svi šalju signale djetetovom mozgu da dolazi vrijeme za spavanje. Kada dijete prepozna rutinu, puno lakše prihvaća vrijeme spavanja. Ostale prednosti pjevanja uspavanki bebama i djeci (Bell, 2023.):

- stimuliraju jezik,
- stimuliraju kognitivni razvoj,
- poboljšavaju pamćenje i raspon pažnje,
- podučavaju koncepte kao što su dani u tjednu,
- smanjuju razinu stresa i tjeskobe.

Budući da je glazba usko povezana s kulturom, logično je da uspavanke nisu ograničene samo na jednu kulturu. Istraživanje globalnog raspona uspavanki pokazalo se da baca svjetlo na individualnu kulturu kao i na univerzalni odnos majke i djeteta.

U nastavku će bit analizirani učinci primjene uspavanki, važnost i budući razvoj primjene uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi, analiza provedenih istraživanja o primjeni uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi te primjena uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi.

5.1. Učinci primjene uspavanki

Glazba ima dokazane učinke na naš mozak od djetinjstva do odrasle dobi. Tijekom prvih nekoliko mjeseci nakon rođenja, mozak obrađuje glazbu u specijaliziranim područjima. Pomaže bebi da se poveže, komunicira, kreće, opušta, koordinira i osjeća zadovoljstvo. Uspavanke smiruju bebe i uspavljuju ih. To je umirujuća pjesma sa savršenom ravnotežom glazbe za ljuhanje koja mami bebu u san. Dječje pjesmice bile su provjerena rutina roditelja tijekom godina.

Nadalje, uspavanka je umirujuća pjesma koja se koristi za opuštanje bebe i uspavljivanje. Ove pjesme imaju različito drevno podrijetlo, ali većina uključuje modernu glazbu. Roditelji godinama uključuju uspavanke u djetetovu rutinu odlaska na spavanje. Uspavanke dolaze na različitim jezicima diljem svijeta (Weishaupt, 2022.).

Istraživanje provedeno u Glazbenom laboratoriju Harvarda eksperimentiralo je s američkom dojenčadi s uspavankama na različitim jezicima i nepoznatim melodijama. Otkrili su da su bebe reagirale na univerzalne dijelove uspavanki na nepoznatom jeziku i melodiji. Dojenčad je također bila opuštena te nisu utvrđeni nedostaci uspavanka (Weishaupt, 2022.).

Slijedom navedenog istraživači su potaknuli dijete da gleda animirani video dva lika koji pjevaju. Zatim su procijenili reakcije dojenčadi na te videozapise na temelju nekoliko pokazatelja opuštanja.

To uključuje širenje zjenica, broj otkucaja srca, učestalost treptanja i elektrodermalnu aktivnost (osjećaj zadovoljstva zbog električnog otpora kože). Nalazi su pokazali da su bebe imale smanjen broj otkucaja srca, proširene zjenice i smanjenu elektrodermalnu aktivnost na nepoznate uspavanke. To je pokazalo da pjevanje bebi ima posebne psihološke učinke koji ih

moгу uspavati (Weishaupt, 2022.). Bebe od vrlo rane dobi uče razlikovati zvukove od melodija. Također mogu prepoznati različite melodije i likove iz videa. Dojenčad također može manipulirati predmetom pomoću specifičnih tekstova i pjesama.

Pjevanje bebi ima nekoliko prednosti. Tri najčešća uključuju (Weishaupt, 2022.):

- smiruje bebe i uspavljuje ih - uspavanke smiruju i opuštaju uplakane bebe, pomažu djetetu da izrazi svoje emocije na bolji način umjesto ljutnje, kada bebe imaju bolji san, ostaju sretno, aktivne i više angažirane u aktivnostima,
- potiče razvoj jezika - dijete sluša i uči različite jezike i novi vokabular iz uspavanki, to razvija jake jezične i pismene vještine kod njih u nježnoj dobi, beba također može rano početi govoriti,
- jača vezu između roditelja i djeteta - pjevanje bebi ima dublji učinak na odnos s roditeljima, ako se bebi pjeva uspavanku u rutini spavanja, bolje je da je roditelji sami osmisle pjesmu, mogu uključiti tekstove koji pokazuju emocije i komunikaciju jedan na jedan s djetetom, redovito slušanje osobne uspavanke pomoći će djetetu da bude bliže roditeljima.

Slijedom navedenog sposobnost obrade glazbe pojavljuje se u specijaliziranim područjima mozga tijekom prvih nekoliko mjeseci nakon rođenja. Društveno povezuje, komunicira, koordinira i potiče neurološke i fizičke pokrete, stimulira osjetila zadovoljstva i hormone, mijenja percepciju i oblikuje osobne identitete.

5.2. Važnost i budući razvoj primjene uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi

Prava glazba može promijeniti raspoloženje okruženja za učenje. Glazba može pozvati djecu da budu aktivna i šašava — ili da uspore i opuste se. Pjesme također mogu biti učinkovite u fokusiranju dječje pažnje tijekom prijelaza ili pri uvođenju novih ideja. Glazba može djelovati kao moćan alat koji podržava razvoj jezika i pismenosti.

Nadalje, bilo da se radi s dojenčadi, malom djecom ili predškolskom djecom, pjesme i napjevi tijekom dana podržavaju različite jezične vještine. Treba ugraditi ove prilike tijekom dana za maksimalan učinak, npr. (QualityFirst, 2023.):

- pjevati pjesmu dok se pere ruke (kao bonus, ovo može pomoći djeci da nauče koliko dugo treba prati ruke kako bi se riješili mikroba),
- izmišljati pjesme tijekom pelena, oblačenja i hranjenja.

Kao i sva najbolja iskustva učenja u ranom djetinjstvu, glazbene aktivnosti istovremeno promiču razvoj u više domena. Pjevanje uspavanke dok se beba ljulja stimulira rani razvoj jezika, potiče privrženost i podržava sve veću prostornu svijest djeteta dok dijete doživljava kretanje svog tijela u prostoru. Namjerno uključivanje glazbe u svakodnevnu rutinu pomaže u osmišljavanju i odabiru aktivnosti koje podržavaju specifične razvojne ciljeve.

Slijedom navedenog glazba, budući da se često dijeli s drugima u zajedničkom pjevanju, plesu i sviranju instrumenata, po svojoj je prirodi društveno iskustvo. Glazbene aktivnosti s dojenčadi i malom djecom nude im mnoge mogućnosti za (Quality First, 2023.):

- naučiti i vježbati samoregulaciju – treba razmisliti o moći uspavanki da umiri vrlo malu djecu, kada odrasli pomažu bebama da se smire, oni podržavaju razvoj samoregulacije (sposobnost upravljanja svojim emocionalnim stanjem i fizičkim potrebama), iskustvo umirivanja također pomaže bebama da se nauče umiriti,
- shvatiti emocije - pjevanje o osjećajima pomaže bebama i maloj djeci da nauče riječi kojima opisuju svoja emocionalna iskustva, činjenica je da glazba izaziva osjećaje - čak i kada nema riječi, jedna nedavna studija pokazala je da su bebe stare samo 5 mjeseci sposobne, pod određenim uvjetima, razlikovati sretno i tužno glazbene dijelove,
- izgradnja odnosa - glazba je često timski rad, pri čemu svaki sudionik dodaje svoj zvuk ili glas u skupini, glazbena iskustva u kojima djeca koriste vlastiti glas ili sviraju instrumente posebno su dobar izbor za vrlo malu djecu, budući da glazbene aktivnosti obično ne zahtijevaju dijeljenje - vještina na kojoj većina mališana još uvijek radi, one potiču pozitivne interakcije s vršnjacima i mogu činiti temelj prvih prijateljstava male djece,
- samopoštovanje, samopouzdanje i samo učinkovitost - bebe i mala djeca razvijaju osjećaj da su pametna i kompetentna kada mogu utjecati na njihov svijet,
- glazba vrlo prirodno potiče na red,
- sviranje pjesama i korištenje glazbenih stilova iz dječjih kućnih kultura stvaraju kontinuitet između doma i skrbničkog okruženja, to njeguje dječji osjećaj sigurnosti i zaštite i potvrđuje važnost njihove kulture i jezika.

Nadalje, glazba sasvim prirodno pruža prilike za vježbanje obrazaca, matematičkih koncepata i simboličkih vještina razmišljanja, a sve u kontekstu radosne buke—što je čini privlačnom, zanimljivom aktivnošću za vrlo malu djecu. Postoji mnogo načina za sudjelovanje u glazbenim iskustvima.

Stoga se lako prilagođavaju nizu razvojnih razina i sposobnosti, što ga čini savršenim za mješovite dobne skupine, kao i za obiteljske programe brige o djeci. Glazba igra snažnu ulogu u životima male djece. Kroz glazbu, bebe i mala djeca mogu bolje razumjeti sebe i svoje osjećaje, naučiti dešifrirati obrasce i rješavati probleme te otkriti svijet oko sebe na bogate, složene načine. Što je najvažnije, dijeljenje glazbenih iskustava s ljudima koje vole čini da se vrlo mala djeca osjećaju cijenjeno i važno.

5.3. Analiza provedenih istraživanja o primjeni uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi

Dojenčad se ne rađa s predispozicijom da govore ili razumiju određeni jezik. Svoj vokabular stječu iz onoga što čuju. Istraživanja pokazuju izravnu vezu između količine riječi koje malo dijete čuje i njihove buduće sklonosti učenju.

Sada već poznata istraživačka studija iz 1995. godine otkrila je da su djeca s niskim primanjima bila izložena 30 milijuna riječi manje od svojih sretnijih vršnjaka do treće godine (Hart, Reissley, 1995.). Bez sumnje, ovaj golemi jaz u riječima stavlja ne privilegiranu djecu u nepovoljan položaj i prije nego što krenu u školu. To također stavlja veliku odgovornost na odrasle koji skrbe o ovoj djeci.

Iako se ova studija pokazala revolucionarnom, znanost je jednostavno potvrdila ono što su majke i bake instinktivno znale generacijama. Mala djeca trebaju biti uronjena u jezično okruženje kako bi naučila komunicirati.

Fokusirane interakcije kroz svakodnevne rutine kao što su mijenjanje pelena ili hranjenje, temelj su pristupa Magde Gerber brizi za dojenčad i malu djecu (Gordon, Browne, 2007.). Ovo su vrhunske prilike za razgovor ili pjevanje s djecom. Kroz proces privrženosti i odgovarajući odnos, dojenčad uči o društvenoj interakciji. Imitativna razmjena između odgojitelja i djeteta ključna je za jezični razvoj (Gonzalez-Mena, Eyer 2007). Dok starije žene

nisu znale za Gerberov rad, one su zabavljale djecu dječjim pjesmicama i pjesmicama tijekom vožnje automobilom, šetnje i drugih svakodnevnih aktivnosti. Podsvjesno su ih pripremali za kasnije ovladavanje vještinom čitanja.

Za neke ljude razgovor s bebom nije prirodan ili instinktivan. Međutim, razgovor s bebom pomoću materinskog govora, ili govora usmjerenog prema djetetu, utječe na razvoj jezika. Roditelji i pružatelji usluga skrbi o djeci često pomažu dojenčadi da savladaju zvukove govoreći ovim osebnim stilom. Odrasli govore sporo i s pretjeranim promjenama visine i glasnoće. Ovaj govor usmjeren prema dojenčetu privlači pozornost dojenčeta svojim sporijim tempom i naglašenim promjenama pružajući dojenčadi sve istaknutije jezične natuknice.

Usmjereni govor dojenčadi uključuje posebno dobre primjere samoglasnika koji mogu pomoći dojenčadi da nauče razlikovati te zvukove (Kail, 2010). Novorođenčad je biološki sposobna čuti cijeli niz fonema—jedinstvenih zvukova koji se mogu spojiti u riječi u bilo kojem jeziku. Kako bebe rastu i budu izložene određenom jeziku, počinju primjećivati jezične razlike koje su značajne i jedinstvene za taj jezik.

U dobi od otprilike dva mjeseca dojenčad počinje proizvoditi zvukove slične samoglasnicima, poput "ooooo" ili "aaaaahhh", fenomen poznat kao gugutanje. Nakon gugutanja dolazi blebetanje, zvuk sličan govoru koji nema značenje, ali zvuči kao jedan slog sa suglasnikom i samoglasnikom. Starija dojenčad počinje kombinirati brbljanje kako bi proizvela složenije zvukove, a kasnije dojenče dodaje intonaciju. Brbljanje nije samo besmisleno igranje zvukovima, već je preteča pravog govora (Kail, 2010).

Slijedom navedenog poezija i dječje pjesmice savršeni su spoj za podršku razvoju jezika. Melodija i kadenca engleskog jezika duboko su iskusne u zvuku i pokretu ovih prastarih rima. Jasno je da se duh i namjera tradicionalne usmene književnosti održavaju na životu kroz upotrebu (Marino, Houlihan 1992). Bilo da se govori ili pjevam riječi s točnom melodijom, ponovno se koristi nekoliko omiljenih melodija ili izmišlja vlastite, veze koje se stvaraju s djetetom u ovim trenucima su važne.

Zvukovi koje beba čuje stvaraju veze koje jačaju s ponavljanjem. Kada se pjeva ili recitira brojalica "Baa, Baa, crna ovco", započinje se proces fonemske svijesti. Time se jačaju veze između slova i zvuka koje djeci omogućuju svladavanje vještina čitanja. Uspavanke i izgovorene pjesmice poboljšavaju proces učenja promicanjem fonološke svijesti i jezičnog razvoja. Dojenčad je unaprijed osposobljena za jezik i glazbu, uključujući sposobnost bebe od mjesec dana da razlikuje zvukove "ba" i "pa" pod uvjetom da su dovoljno izloženi (Doja,

2014.). Ovo ponavljanje mora biti uključeno u programe kako djeca ne bi izgubila ovu vještinu.

Možda je jedna od najvažnijih upotreba uspavanki za umirivanje djece prije spavanja i/ili spavanja. Kao rezultat toga, uspavanka je često vrlo jednostavna i ponavlja se. Uspavanke se mogu naći u mnogim zemljama, a postoje od davnina. Uspavanke koje pjevaju roditelji i skrbnici potiču opuštanje, odmor, ugodu i optimalan rast i razvoj (Loewy, Stewart, 2013.).

Djeca vole bavljenje glazbom i pokretom u ranom djetinjstvu. Pomaže im izraziti svoje osjećaje i emocije, naučiti raditi u grupi i razviti samopouzdanje i maštu. Interakcija s glazbom i pokretom u ranom obrazovanju dio je svakodnevnog života djeteta. Oni dodaju boju i punoću kurikulumu ranog djetinjstva i djetetovim svakodnevnim iskustvima. Glazba i kretanje djeci pružaju toliko dobrobiti. Pomažu djeci razviti vještine kao što su kognitivni rast, rješavanje problema, samoizražavanje i društveni razvoj. Bez glazbe i pokreta u ranom obrazovanju, djetetovo učenje je nepotpuno.

Dobrobiti glazbe i kretanja za djecu mlađu od 5 godina uključuju pomoć u sljedećem (Loewy, Stewart, 2013.):

- njihov kognitivni rast: kako razmišljaju, istražuju i rješavaju stvari,
- razvoj vještina rješavanja problema, poput logike, zaključivanja i slijeda,
- samoizražavanje - kako se pokazuju osjećaji, ideje i misli kroz glazbu, pokret ili sviranje instrumenta,
- razvoj fizičkih vještina kao što su koordinacija oko - ruka, svijest o prostoru i ravnoteža,
- društvene vještine poput suradnje, izmjenjivanja i dijeljenja glazbenog iskustva učenja plesa i sviranja instrumenata s drugima,
- regulacija svojih emocija učenjem smirivanja, opuštanja i kontrole svojih osjećaja.

Glazba igra ključnu ulogu u razvoju bebe. Glazbeni stručnjak dr. Ibrahim Baltagi navodi da nerođeno dijete počinje čuti glazbu sa 16-18 tjedana. Nakon rođenja, glazba može stimulirati sva područja razvoja mozga. Bebe mogu prepoznati poznate zvukove i razvijaju svoju kreativnost i maštu. Glazba potiče sva područja razvoja mozga. Bebino kretanje počinje refleksima, ali postoji nekoliko načina da se potakne bebu da se počne kretati uz umirujuću glazbu (Loewy, Stewart, 2013.):

- kako se bebe razvijaju može se poticati sviranje glazbe tako što će im se dati priliku da se pridruže aktivnostima poput pjevanja dječjih pjesmica, lupkanja po bubnjevima,
- glazba može umiriti bebu da zaspi - pjevanje, puštanje umirujuće glazbe ili bijeli šum bebi može pomoći da se opusti i umiri je da zaspi,
- bubnjevi i drugi ritamski instrumenti izvrsni su za bebe jer ih je lako uhvatiti i tresti, što im pomaže u razvoju fine motorike,
- koristiti glazbu za kolica - također se može potaknuti djetetovo obožavanje glazbe noseći ritamske instrumente u kolicima, kad beba postane nervozna može se igrati s njima,
- pustiti glazbu tijekom mijenjanja pelena - kada im se mijenja pelene neka beba sluša glazbu poput uspavanki, orkestralne ili glazbe za meditaciju koja djeluje umirujuće, može se i pjevati pjesmice za djecu,
- neka glazba bude dio dnevnih rituala bebe - glazbene aktivnosti savršeno se uklapaju u vrijeme kupanja, treba upoznati dijete s pjesmama i glazbom koje će upoznati i zavoljeti.

Većina odgajatelja u ranom djetinjstvu slaže se da kvalitetna glazba i pokret u programima učenja u ranom djetinjstvu za bebe počinju njegovanjem prirodnog interesa djeteta.

5.4. Primjena uspavanki u odgojno-obrazovnom radu s djecom predškolske dobi

Mala djeca imaju koristi od glazbe i aktivnosti kretanja jer su obično puna energije. Glazba im pruža gotov način da istjeraju svoj entuzijazam.

Programi učenja za malu djecu trebali bi uključivati iskustva kretanja i glazbe kao što su (Petitjourney, 2023.):

- pjevanje i ples uz glazbu - većina mališana uživa u pjevanju poznatih pjesmica, glazba omogućuje jednostavan način zajedničkog pjevanja,
- lupanje bubnjeva i drugih udaraljki,
- lupanje nogama, pljeskanje rukama ili čak lupanje instrumentom u krilu odrasle osobe, glazba i pokret koji su prilagođeni odraslima također mogu postati zabavna obiteljska društvena aktivnost,

- pružaju se prilike za sudjelovanje u zabavnim i ugodnim iskustvima. Odgojitelji znaju da se pozitivan odgovor na glazbu povećava kada su glazba i pokret poznati,
- glazbene igre koje djeci pomažu u razvoju finih motoričkih vještina i uz koje se zabavno migoljiti i kretati.

Neka glazba postane dio dnevne rutine djece. Treba dodati glazbu u svakodnevnu glazbu i aktivnosti kretanja, kao što su rutine prije spavanja, izleti u supermarket ili rutine pospremanja igračkaka. Glazba i pokret u obrazovanju u ranom djetinjstvu mogu biti spontani. Mala djeca aktivno uče i odlučuju plesati i pjevati u trenutku. Osim toga, sviranje glazbenih instrumenata ili pjevanje s djecom može potaknuti pozitivne veze s djecom. Kako djeca predškolske dobi rastu, njihovo uživanje u glazbi i aktivnostima kretanja raste. Odgojitelji pritom mogu u svoja iskustva uvesti više glazbenih elemenata i naprednih rutina kretanja. Glazba i pokret u razvoju ranog djetinjstva podupiru fizičku pismenost, socijalne vještine i pomažu u razvoju jezika. To je također aktivnost u kojoj uživaju mnogi ljudi svih dobi, tako da je zabavno za dijete tijekom predškolskih godina.

Glazba ili pokret mogu se uklopiti u svakodnevne rutine i zadržati kao jedinstveno iskustvo učenja određeno vrijeme svaki dan. Za djecu koja uživaju u glazbi i pokretu u ranom djetinjstvu, izvannastavna nastava glazbe i plesa može biti vrlo korisna za njihovo daljnje učenje tijekom djetinjstva i odrastanja.

6. ZAKLJUČAK

Obrazovanje i skrb u ranom djetinjstvu odnosi se na bilo koji regulirani aranžman koji osigurava obrazovanje i skrb za djecu od rođenja do dobi za polazak u osnovnu školu. U visokokvalitetnim predškolskim ustanovama učitelji se usredotočuju na sva područja učenja. Obraćaju pozornost na ono što djecu zanima te planiraju teme ili projekte koji pomažu djeci da prošire svoja znanja i vještine u različitim područjima. Djeca stječu dublje razumijevanje predmeta kada mogu povezati nekoliko područja sadržaja.

Glazbene aktivnosti u dječjem vrtiću imaju važnu ulogu, tim više što bavljenje takvim aktivnostima doprinosi razvoju glazbenih sposobnosti te intelektualnom, socijalnom, emocionalnom i tjelesnom razvoju djeteta. Glazbi pripada značajno mjesto u životu svakog djeteta. Bavljenje glazbenim aktivnostima značajno pridonosi cjelovitom razvoju djeteta, a doživljavanje kvalitetnih glazbenih iskustava pozitivno utječe na kvalitetu njegova sveukupnoga života. Svi susreti djeteta s glazbom ostvaruju se putem igre. Dijete rane i predškolske dobi pjeva pjesme, izvodi glazbene igre i brojalice, sluša glazbu te svira na različitim ritamskim i melodijskim udaraljka.

Odgovitelj je stručno osposobljena osoba koja neposredno sudjeluje u realizaciji odgojno-obrazovnog procesa. Odgovitelji u dječjim vrtićima moraju imati najmanje diplomu prvostupnika u osnovnom ili dječjem obrazovanju, iako mnoge škole radije zapošljavaju kandidate koji također imaju diplomu magistra obrazovanja. Osim toga, učitelji će morati ispuniti odgovarajuće zahtjeve za licenciranje, koji često uključuju važeću državnu potvrdu za podučavanje od predškolskog do trećeg razreda. Kvaliteta odgojitelja u obrazovanju u ranom djetinjstvu jača društvene vještine, stilove učenja i ponašanja djece. Oni također nadahnjuju, potiču i promiču dječje učenje dok istovremeno njeguju dječji osjećaj pripadnosti i postajanja. Možda se čini očiglednim, ali partnerstvom s obiteljima, odgajatelji ranog djetinjstva pomažu djeci da razviju vještine koje su im potrebne za snalaženje u svijetu, uključujući samosvijest, samopomoć i komunikaciju.

Pjevanje uspavanki djeci u odgojno-obrazovnom radu može pomoći u razvoju njihovih jezičnih i komunikacijskih vještina od najranije dobi. Postoji toliko mnogo različitih načina na koje odrasli ovu vrstu učenja mogu učiniti zabavnom, bilo da se radi o rekvizitima, glazbi ili glazbenim instrumentima. Stvaranje zabavnog iskustva za djecu pomoći će im da ih zaokupe i veća je vjerojatnost da će sjediti i sudjelovati u pjesmi. Važno je zapamtiti da će mlađa djeca

sjediti samo kratko vrijeme pa ne treba očekivati da će sjediti pola sata uz pjesmu. Pjevanje uspavanki također može pomoći u razvoju dječjih društvenih vještina jer je to izvrsna prilika za djecu da upoznaju svoje vršnjake. Uspavanke su starije od zapisane povijesti, ali čak i unutar zabilježene povijesti evidentne su iz nekih od najranijih razdoblja. Od najranijih uspavanki zabilježenih u Mezopotamiji i Egiptu, pjesme su bile zastrašujuće i često pune zastrašujućih demona ili bogova koji su mogli pojesti ili prestrašiti bilo koga, uključujući i bebe.

Glazba je čvrsto ugrađena u ljudski mozak u ranoj dobi. Sposobnost obrade glazbe pojavljuje se u specijaliziranim područjima mozga tijekom prvih nekoliko mjeseci nakon rođenja. Društveno povezuje, komunicira, koordinira i potiče neurološke i fizičke pokrete, stimulira osjetila zadovoljstva i hormone, mijenja percepciju i oblikuje osobne identitete. Dojenčad ima sposobnost manipulirati predmetom kao odgovor na slušanje određenih pjesama. Također mogu razlikovati zvukove kao i prepoznati različite melodije, zbog čega može biti korisno pjevanje uspavanke djetetu. Pjevanje uspavanki jedan je od najjednostavnijih i najučinkovitijih načina za stvaranje ugodnog okruženja za bebe. Zapravo, istraživanje je pokazalo da pjevanje uspavanki dojenčadi može imati pozitivne i dugotrajne koristi i za bebu i za majku

Prava glazba može promijeniti raspoloženje okruženja za učenje. Glazba može pozvati djecu da budu aktivna i šašava — ili da uspire i opuste se. Pjesme također mogu biti učinkovite u fokusiranju dječje pažnje tijekom prijelaza ili pri uvođenju novih ideja. Glazba može djelovati kao moćan alat koji podržava razvoj jezika i pismenosti.

Nadalje, glazba sasvim prirodno pruža prilike za vježbanje obrazaca, matematičkih koncepata i simboličkih vještina razmišljanja, a sve u kontekstu radosne buke—što je čini privlačnom, zanimljivom aktivnošću za vrlo malu djecu. Mala djeca imaju koristi od glazbe i aktivnosti kretanja jer su obično puna energije. Glazba im pruža gotov način da istjeraju svoj entuzijazam.

Kako djeca predškolske dobi rastu, njihovo uživanje u glazbi i aktivnostima kretanja raste. Odgojitelji pritom mogu u svoja iskustva uvesti više glazbenih elemenata i naprednih rutina kretanja. Glazba i pokret u razvoju ranog djetinjstva podupiru fizičku pismenost, socijalne vještine i pomažu u razvoju jezika. To je također aktivnost u kojoj uživaju mnogi ljudi svih životnih dobi, zato je upoznavanje djeteta glazbom tijekom prvih godina životavrijedan i koristan način pristupanja i djelovanja u predškolskom odgoju i obrazovanju.

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Diković, M. (2009.): „Provođenje odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo u osnovnim školama“, u: Kadum, V. (ur.) (2009.): „Škola po mjeri“, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za obrazovanje učitelja i odgojitelja, str. 153-168.
2. Slunjski, E. (2012.): „Tragovima dječjih stopa“, Zagreb: Profil

Članci:

3. Barrett, M. S. (2009.): „Sounding lives in and through music: A narrative inquiry of the ‘everyday’ musical engagement of a young child“, *Journal of Early Childhood Research*, Vol. 7., str. str. 115–134.
4. Bell, K. (2023.): „World Music Therapy Week: The benefits of singing lullabies to your baby“, dostupno na: <https://www.chnola.org/news-blog/2023/april/world-music-therapy-week-the-benefits-of-singing/> (pristupljeno 10.06.2023.)
5. Dobrota, S. (2019.): „The opinions of pre-school educators towards kindergarten music activities and a self-assessment of their competencies to perform them“, *Metodički glasnik: časopis za filozofiju odgoja*, Vol. 26., No. 2., str. 59-76.
6. Doja, A. (2014.): “Socializing Enchantment: A Socio-Anthropological Approach to Infant-Directed Singing, Music Education and Cultural Socialization”, *International Review of the Aesthetics and Sociology of Music*, Vol. 45., No. 1., str. 120-125.
7. Đurđanović, M., Stošić, I. (2017.): “Preschool teachers and their levels of interest in developing musical competencies”, dostupno na: https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=p218l0AAAAAJ&citation_for_view=p218l0AAAAAJ:2osOgNQ5qMEC (pristupljeno 03.05.2023.)
8. Elvis Stanić - https://www.elvis-stanic.hr/hrvatske_ustpavanke.html (pristupljeno 15.07.2023.)
9. Gonzalez-Mena, J., Eyer, D.W. (2015.): “Infants, Toddlers, and Caregivers, a Curriculum of Respectful, Responsive, Relationship-Based Care and Education”, New York: McGraw-Hill
10. Gordon, A. M., Browne, K.W. (2007.): „Beginning essentials in early childhood education“, Clifton Park, NY: Thomson Delmar Publishing

11. Hart, B., Reisley, T.R. (1995.): "Meaningful differences in the everyday experiences of young children", Baltimore M.D: Paul H. Brooks Publishing
12. Kail, R.V. (2010.): "Children and their development", 4th edition, Upper Saddle River, New Jersey: Pearson/Allyn & Bacon
13. Loewy, J., Stewart, K. (2013.): "The Effects of Music Therapy on Vital Signs, Feeding, and Sleep in Premature Infants", Pediatrics, Vol. 131., No. 5., str. 902–918.
14. Marino, J., Houlihan, D.F. (1992.): "Mother Goose Time: Library Programs for Babies and their Caregivers", New York: The H. W. Wilson Co
15. Weishaupt, J. (2022.): "What to Know About Lullabies", dostupna na: <https://www.webmd.com/parenting/what-to-know-lullabies> (pristupljeno 03.06.2023.)

Internet stranice:

16. Daily history - https://dailyhistory.org/How_Did_Lullabies_Develop?utm_content=cmp-true (pristupljeno 02.05.2023.)
17. Dječji vrtić Vrtuljak - <https://www.dv-vrtuljak.hr/osobine-i-psiholoski-uvjeti-razvoja-djeteta-predskolske-dobi-dijete-u-dobi-od-1-do-2-godine> (pristupljeno 02.05.2023.)
18. Earlyyearscareers - <https://www.earlyyearscareers.com/eyc/learning-and-development/importance-nursery-rhymes-songs/> (pristupljeno 02.05.2023.)
19. Indeed - <https://www.indeed.com/hire/job-description/kindergarten-teacher> (pristupljeno 03.05.2023.)
20. NAEYC - <https://www.naeyc.org/our-work/families/what-do-children-learn-preschool-program> (pristupljeno 03.06.2023.)
21. Petitjourney - <https://www.petitjourney.com.au/music-and-movement-in-early-childhood-education/> (pristupljeno 03.06.2023.)
22. Poemanalysis - <https://poemanalysis.com/poetic-form/lullaby/> (pristupljeno 03.05.2023.)

Ostali izvori:

23. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (2012.): „Priručnik za samovrednovanje ustanova ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja“, Zagreb: Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

POPIS SLIKA

Slika 1. Primjer uspavanke	13
----------------------------------	----

PRILOZI

Prilog 1. Notni zapis pjesme "Rock a Bye Baby"

Rock-a-Bye-Baby

First system of musical notation for "Rock-a-Bye-Baby". The piece is in G major (one sharp) and 3/4 time. The first staff (treble clef) contains the melody with notes B4, D5, B4, A4, G4, B4, D5, G4. Chords B, D, B, A, G, B, D, G are written above the notes. The second staff (bass clef) contains a bass line with notes G3, A3, B3, A3, G3, G3, A3, B3. Chords G, D, G, A, B, G, D, G, A, B are written below the notes. A dynamic marking *p* is placed above the first bass note.

Second system of musical notation. The first staff (treble clef) contains notes F#4, C4, D4, C4, B3, A4. Chords F#, C, D, C, B, A are written above. The second staff (bass clef) contains notes D3, A3, D4, E4, F#4, D3, A3, D4, E4, F#4, D3, A3, D4, E4, F#4. Chords D, A, D, E, F#, D, A, D, E, F#, D, A, D, E, F# are written below.

Third system of musical notation. The first staff (treble clef) contains notes A4, G4, E4, D4, B3, D4, B3. Chords A, G, E, D, B, D, B are written above. The second staff (bass clef) contains notes G3, D4, G4, A4, B4, G3, D4, G4, A4, G4, G3, D4, G4, A4, B4. Chords G, D, G, A, B, G, D, G, A, G, G, D, G, A, B are written below. A dynamic marking *mp* is placed above the fifth bass note.

Hush Little Baby

Traditional Lullaby

F C7
Hush, lit - tle ba - by don't say a word,
C7 F
Pa - pa's gon - na buy you a mock - ing - bird.
F C7
If that mock - ing - bird don't sing,
C7 F
Pa - pa's gon - na buy you a dia - mond ring.

3) And if that diamond ring turns brass,
Papa's gonna buy you a looking glass.

4) And if that looking glass gets broke,
Papa's gonna buy you a billy goat.

5) And if that billy goat won't pull,
Papa's gonna buy you a cart and bull.

6) And if that cart and bull turn over,
Papa's gonna to buy you a dog named Rover.

7) And if that dog named Rover won't bark,
Papa's gonna to buy you a horse and cart.

8) And if that horse and cart fall down,
You'll still be the sweetest little baby in town.

Prilog 3. Notni zapis pjesme „Bebo, laku noć“

♩ = 70

C E G C C E E G F A C C F A A C

Harp

5 D B G C C A A F G E C C G G E E C

Hrp.

9 C E G C C E E G F A A C C F F A A C C

Hrp.